

Sekretariat uprave
Služba za regulativo

Številka: 11/08-213/275-08

Datum: 22.5.2008

Telekom
Slovenije

Agencija za pošto in elektronske komunikacije
Republike Slovenije

Prejeto: 23-05-2008	Sig.z.: 0213
Številka zadeve: 38241-10/2008/10	Pril.: -
V vrednost: -	Vred.: -

**Agencija za pošto in elektronske
komunikacije Republike Slovenije**

Stegne 7, p.p. 418

1001 Ljubljana

Zadeva: Pripombe na Analizo upoštevnega trga 6 » Dostopni deli zakupljenih vodov ne glede na tehnologijo, ki zagotavlja zakupljeno ali dodeljeno zmogljivost (medoperaterski trg)«.

Zveza: Dokument APEK objavljen na spletni strani dne 21.4.2008

Spoštovani,

na osnovi poziva Agencije za pošto in elektronske komunikacije RS (v nadaljevanju: Agencija) posredujemo svoje pripombe na objavljeno Analizo upoštevnega trga 6 (v nadaljevanju: Analiza), v kateri Agencija definira upošteveni trg, ugotavlja prevladujoč položaj posameznega operaterja ter predlaga naložitev določenih obveznosti iz 23. do 30. člena ZEKom.

V zvezi z opravljeno Analizo ima Telekom Slovenije nekaj resnih pomislekov, ki se nanašajo na samo **definicijo upoštevnega trga** in so iz tega razloga za analizo ključnega pomena. V nadaljevanju podajamo pripombe, za katere menimo, da so upravičene in bi jih bilo potrebno upoštevati pri sami izvedbi analize.

Dostopni del zakupljenega voda je v Analizi definiran kot »tisti del, ki poteka od lokacije operaterja (ali njegove opreme) do končnega uporabnika (last mile)«. Tako definiran trg, ki je opredeljen kot medoperaterski, bi bolj ustrezal definiciji trga za maloprodajne storitve. Menimo, da bi morala Agencija jasno določiti **mejo med dostopnim in hrbtničnim** zakupljenim vodom, saj je upošteveni trg hrbtničnih vodov konkurenčen in na tem trgu Telekom Slovenije nima obveznosti, ki bi izhajale iz statusa OPTM. Nedoločena meja med dostopnim in hrbtničnim zakupljenim vodom postavlja pod vprašaj celotno analizo, predvsem **zbrane podatke** na osnovi katerih se ugotavlja položaj Telekoma Slovenije na trgu. Naj dodamo še dejstvo, da je v veljavni odločbi o določitvi Telekoma Slovenije za OPTM na upoštevnem trgu 13 (odločba št. 300-165/2004/65), dostopni del zakupljenega voda definiran kot »tisti del, ki poteka od lokacije operaterja (ali njegove opreme) do **prvega vozlišča** na omrežju operaterja elektronskih komunikacijskih omrežij (last mile)«. Telekom Slovenije se upravičeno sprašuje, na katere »dostopne« vode se nanašajo zbrani podatki ob tako različnih definicijah.

Prav tako bi morala Agencija v Analizi upoštevati **arhitekturo** in zasnovo omrežja Telekoma Slovenije, in na tej osnovi oblikovati svoje ocene in zaključke. Tako je vključitev zakupljenih vodov z **ethernet vmesniki** v definicijo upoštevnega trga trenutno neusklajena s tehničnimi možnostmi, saj Telekom

Telekom Slovenije, d.d.
Cigaletova 15, 1000 Ljubljana
tel.: +386 1 234 10 00
www.telekom.si

Slovenije še nima omrežja v katerem bi ponujal storitve zakupljenih vodov z ethernet vmesnikom. Telekom Slovenije omogoča operaterjem dostop do svojega širokopasovnega omrežja in v sklopu tega dostopa omogoča Ethernet povezave na dostopovnem in hrbteničnem delu omrežja, samostojne storitve zakupljenih vodov z ethernet vmesnikom pa ne nudi.

Analiza prihodkov v Analizi, ki jo je izvedla Agencija je pokazala, da se ti nenehno znižujejo. Agencija je premalo pozornosti posvetila dejanskim dogodkom na trgu, ki bi razkrili način realizacije širokopasovnih omrežij, ki zahtevajo zmogljiva omrežja in prenose velikih kapacitet. Naslednja dejstva, da se penetracija širokopasovnega dostopa v Sloveniji nenehno povečuje, da ima Telekom Slovenije na širokopasovnem dostopu do interneta tržni delež pod 50%, da se je ta v zadnjih letih zelo znižal, da se zelo znižuje delež zakupa omrežja Telekoma Slovenije, vsa kažejo na očitno spremembo v razporeditvi tržnih deležev, razprostranjenosti omrežij in načinu izvedbe. Ta so zasnovana predvsem na izgradnji ali zakupu **optične in kabelske infrastrukture, manj pa na zakupljenih vodih**. Operaterji, ki delujejo na trgu kot ponudniki storitev, imajo dostop do reguliranih storitev na trgih širokopasovnega dostopa (trgi 11 in 12), pogosto pa gradijo in razširjajo svoja lastna omrežja ob uporabi navedenih tehnologij. Ker v analizo ni vključena ponudba »self supply«, je vpliv teh operaterjev na analizo trga minimalen, čeprav imajo tudi sami velike potencialne za ponujanje storitev zakupljenih vodov. Navedena dejstva potrjujejo, da tudi alternativni operaterji uspešno gradijo širokopasovna omrežja in to predvsem v urbanih področjih. Telekom Slovenije zato meni, da so razmere na teh področjih precej drugačne kot v ruralnih krajih, kar pa iz Analize nikakor ni razvidno, ker ta zajema **samo zakupljene vode in samo operaterje, ki te vode ponujajo na celotnem ozemlju RS** (med pomembnejše spadajo Stelkom in Slovenske železnice kot operaterja omrežij). Prav tako Telekom Slovenije meni, da obstajajo med urbanim in ruralnim območjem tako velike razlike, da bi bilo potrebno upoštevati **regionalni pristop** k analizi trga, ker bi ta lahko privedel do realnejše slike stanja na trgu. Navedeni pristop, ki se že uporablja v drugih državah – članicah EU, omogoča jasnejšo segmentacijo trga in razlikovanje konkurenčnih pogojev tako za različna območja, kot tudi za različne vrste zakupljenih vodov (predvsem tistih s tradicionalnimi in alternativnimi vmesniki, kamor spada tudi Ethernet).

Iz pravkar podanih pripomb je razvidno, da je Agencija nepravilno definirala upoštevni trg, ker je le tega zasnovala neprecizno, pri tem pa ni ustrezno upoštevala kriterija zamenljivosti povpraševanja in ponudbe. Glede na nejasno določitev meje med dostopovnim in hrbteničnim zakupljenim vodom, se prav tako poraja dvom v pravilnost zbranih podatkov, ki so osnova za ugotovitev stanja konkurence na trgu. Pri sami presoji, ali ima operater pomembno tržno moč, pa se je Agencija tudi premalo posvetila dejanskim dogodkom na trgu. Iz navedenih razlogov je opravljena Analiza pomanjkljiva in nikakor ne odraža dejanskega stanja na trgu. Telekom Slovenije Agencijo poziva, da podane pripombe prouči in ob ustrezni dopolnitvi Analize ponovno ugotovi stanje na trgu in v nadaljevanju predlaga sorazmerne obveznosti operaterja s pomembno tržno močjo. Telekom Slovenije se bo le ob korektno opravljeni Analizi lahko izrekel o predlaganih obveznostih, ki lahko doletijo operaterja s pomembno tržno močjo.

S spoštovanjem!

Saša Stopinšek Golčman, MBA
Vodja službe za regulativo

11.08.0

V vednost:

- Evropska komisija, Generalni direktorat za informacijsko družbo in medije, Direktorat B – politika za elektronske komunikacije

TUŠ TELEKOM d.d.
Brnčičeva 49
1231 Ljubljana - Črnuče

t: +386 (0) 1 600 20 20
t: +386 (0) 1 600 20 21
www.tustelekom.si

Agencija za pošto in elektronske komunikacije
Republike Slovenije

**Agencija za pošto in elektronske
komunikacije Republike Slovenije**
Stegne 7, p.p. 418

1001 Ljubljana

Prejeto: 23-05-2008	Sig.z.: 2213
Številka zadeve: 38241-10/2008 KA	Pril.: 1
V vrednost:	Vred.: 1

Št. dopisa: 1669/08 - MF
Datum: 21.05.2008

Zadeva: **Pripombe na Analizo upoštevnega trga 6 »Dostopovni deli zakupljenih vodov ne glede na tehnologijo, ki zagotavlja zakupljeno ali dodeljeno zmogljivost (medoperaterski trg)«**

Zveza: **Poziv Agencije za pošto in elektronske komunikacije RS za zbiranje pripomb, objavljen na spletni strani Agencije dne 21.04.2008**

Spoštovani,

družba **TUŠ TELEKOM d.d.**, s sedežem na Brnčičevi 49, v Ljubljani, z davčno številko 49048937, matično številko 1555677 in registrsko številko 200302235, registrirana pri Okrožnem sodišču v Ljubljani z vložno številko 1/133759/00, ki jo zastopa generalni direktor g. Ivica Kranjčević v nadaljevanju podaja mnenje in pripombe na Analizo upoštevnega trga 6 »Dostopovni deli zakupljenih vodov ne glede na tehnologijo, ki zagotavlja zakupljeno ali dodeljeno zmogljivost (medoperaterski trg)«

V zvezi s točko 5.2. Določitev geografskega trga, družba TUŠ TELEKOM d.d. izraža dvom glede ugotovitve, da so konkurenčni pogoji enaki za območje celotne države in niso vezani na določeno regijo ali območje. Družba TUŠ TELEKOM d.d. glede na svoje poslovne izkušnje ocenjuje, da konkurenčni pogoji nikakor niso enaki na celotnem ozemlju RS in sicer se bistveno razlikujejo glede na to ali gre za večja mesta ali za ruralna področja. To še posebej velja za višje prenosne hitrosti.

V zvezi s točko 6.2. Ovire za vstop na upošteveni trg in vpliv na potencialno konkurenco na tem trgu, se družba TUŠ TELEKOM d.d. strinja z ugotovitvijo Agencije, da operater, ki je kot prvi zgradil svoje elektronsko komunikacijsko omrežje lahko tudi izrazito razširi ponudbo svojih storitev na nove naročnike z relativno nizkimi inkrementalnimi stroški glede na področje, na katerem je prisoten. Agencija ob tem pravilno ugotavlja, da je tak operater v relativno kratkem času sposoben prilagoditi oziroma razširiti svojo ponudbo storitev, znižati cene obstoječih storitev in se tudi na takšen način zoperstaviti vstopajoči konkurenci v boju

za ohranjanje tržnega deleža. Ob tem družba TUŠ TELEKOM d.d. poudarja, da ugotovitve Agencije ne veljajo le za obstoječo tehnologijo ampak in predvsem to velja za prihajajoče tehnologije. V praksi v Sloveniji to vidimo predvsem pri tehnološkem prehodu Telekoma Slovenije d.d. iz obstoječega bakrenega omrežja na novo optično omrežje. Telekom Slovenije d.d. izkorišča svoj monopolni položaj operaterja javnega fiksnega telefonskega omrežja na tehnologiji bakra in jo prenaša na tehnologijo optičnih povezav. S postavitvijo optičnega omrežja ima bistveno nižje stroške od konkurence, ker za polaganje optičnih povezav ne potrebuje novih dovoljenj za posege v okolje niti nima stroškov s polaganjem novih medijev za prenos podatkov saj izkorišča obstoječo infrastrukturo bakrenega omrežja. Pri tem pa je najbolj zaskrbljujoče, da vse svoje vire usmerja v izgradnjo optičnega omrežja, bakrenega omrežja preko katerega storitve nudijo alternativni operaterji, pa ne vzdržuje in ga tako prepušča nenadzorovanemu staranju. S tem se slabšajo tehnične lastnosti bakrenega omrežja.

TUŠ TELEKOM d.d. poudarja, da motnje na trgu nastanejo predvsem v primerih, ko dominantni operater, v tem primeru Telekom Slovenije d.d., pri uvajanju novih tehnologij ne upošteva stroškovne cene in storitve končnim uporabnikom na novi tehnologiji ponuja po enaki ali celo nižji ceni kot storitve na obstoječi tehnologiji. Ob tem Telekom Slovenije d.d. operaterjem ponuja optične povezave, oziroma visoke prenosne hitrosti na teh povezavah, po več kot sto (100!) krat višji ceni kot pa tehnološko enake povezave z vključenimi storitvami končnim uporabnikom. Ta ponudba predstavlja grobo kršitev konkurenčne zakonodaje in zlorabo prevladujočega položaja na trgu.

V zvezi s točko 8.4. Obveznost cenovnega nadzora cen in stroškovnega računovodstva, družba TUŠ TELEKOM d.d. Agencijo poziva, da pri določanju cen, pred izračunom stroškovnih cen Telekoma Slovenije d.d., uporabi mešan pristop in sicer na način, da naloži upoštevanje priporočenih cen, kot jih predlaga Komisija v primeru, da istovrstne (primerljive) storitve priklopa oziroma mesečnih zakupnin ne ponuja končnim uporabnikom. V primeru, da Telekom Slovenije d.d. ponuja tako operaterjem kot svojim končnim strankam istovrstne storitve, pa predlagamo uporabo metodologije »maloprodajna cena minus«, ki bo Telekomu Slovenije d.d. naložila oblikovanje grosistične cene po metodi maloprodajna cena zmanjšana za trideset (30) odstotkov. Posebej to velja za priklop in mesečni zakup najvišjih hitrosti. Telekom Slovenije d.d. namreč ponuja optiko do doma (ti. FTTH) skupaj s storitvami končnemu uporabniku (SIOL internet, SIOL telefonija, SIOL televizija) po naslednjih cenah:

20/20 Mbit/s znaša 38,01 EUR z DDV,

60/60 Mbit/s znaša 92,01 EUR z DDV,

100/100 Mbit/s znaša 152,01 EUR z DDV,

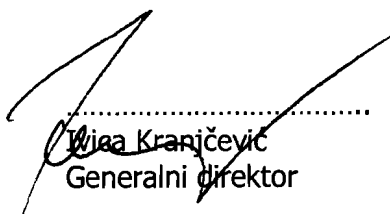
1/1 Gbit/s znaša 4.112,01 EUR z DDV,

prve štiri mesece je naročnina pri vseh paketih brezplačna (internetni vir: <http://moj.siol.net/CreaWF2ASP/PagesPublic/Calculator.aspx>).

Družba TUŠ TELEKOM d.d. Agenciji predlaga, da naloži Telekomu Slovenije d.d. dodatno obveznost dajanja v zakup optične povezave z možnostjo namestitve lastne opreme operaterja, v dolžini do 2 km po ceni 300 EUR/ mesec, z maksimalno dobo zakupa pet let. Za ostale dolžine pa sorazmerno določitev cene na podlagi predlagane cene.

Na tem mestu družba TUŠ TELEKOM d.d. ponovno opozarja, da družba Telekom Slovenije d.d. alternativnim operaterjem še vedno ne omogoča koriščenja storitve VPN preko MPLS in s tem neopravičeno ovira konkurenco na trgu poslovnih uporabnikov. Po mnenju družbe TUŠ TELEKOM d.d. bi morala biti ta obveznost naložena operaterju s pomembno tržno močjo na tem upoštevem trgu.

Z ostalimi predlogi in ugotovitvami Agencije se družba TUŠ TELEKOM d.d. strinja in jih podpira.

Milica Kranjčević
Generalni direktor

Poslal: Vladimir Makuc <Vladimir.Makuc@amis.si>, dne 22.05.2008 21:30 ZE2

Prejemnik: "info.box@apek.si" <info.box@apek.si>

V vednost:

Zadeva: Pripombe na analizo trga 6 - Dostopovni deli zakupljenih vodov

Spoštovani!

Družba Amis v prilogi pošilja svoje pripombe na analizo trga 6 - Dostopovni deli zakupljenih vodov ne glede na tehnologijo, ki zagotavlja zakupljeno ali dodeljeno zmogljivost (medoperaterski trg) s predlaganimi obveznostmi"

Priloge - ceniki TS so precej obsežni in so bili poslani zgolj z navadno pošto.

Za sodelovanje se vam zahvaljujemo in vas lepo pozdravljamo.

Vladimir Makuc
Amis

Amis d.o.o., Tržaška c. 85, Maribor
tel: 02 620 6 320, faks: 02 620 6 325
<http://www.amis.net>

Amis - Pripombe trg 6 analiza APEK 20080522.pdf

Agencija za pošto in elektronske komunikacije
Republike Slovenije

Prejeto: 23-05-2008	Sig.z.: 0213
Številka zadeve: 38241-10/08/9	Pril.: —
V vednost: —	Vred.: —

Agencija za pošto in
elektronske komunikacije RS
Stegne 7, p.p. 418

1001 LJUBLJANA

Št.: MV-178.08-D

Maribor, 22.05.2008

ZADEVA: Analiza trga 6 - "Dostopovni deli zakupljenih vodov ne glede na tehnologijo, ki zagotavlja zakupljeno ali dodeljeno zmogljivost (medoperaterski trg) s predlaganimi obveznostmi" – pripombe družbe Amis

Družba Amis v nadaljevanju tega dopisa podaja svoje pripombe na objavljeno analizo trga 6 - "Dostopovni deli zakupljenih vodov ne glede na tehnologijo, ki zagotavlja zakupljeno ali dodeljeno zmogljivost (medoperaterski trg) s predlaganimi obveznostmi".

Družba Amis ugotavlja, da v analizi ni razvidno kako je APEK izračunala cene ethernet povezav Telekom Slovenije. Družba Amis namreč ugotavlja, da Telekom Slovenije prodaja končnim uporabnikom ethernet preko različnih vrst omrežij po bistveno nižjih cenah kot jih navaja APEK, na primer:

Postavka	Naziv storitve	Enota inere	Cena v EUR		Stopnja
			brez davka	z davkom	
1.2.2.3.	Naročnina (za maksimalno hitrost)				
OPOMBA:	Storitev je omogočena le na dostopovnih tehnologijah VDSL2.				
	1M/1M	mesečno	25,00	30,00	20,00%
	5M/2M	mesečno	29,17	35,00	20,00%
	5M/5M	mesečno	32,50	39,00	20,00%
	10M/2M	mesečno	39,17	49,00	20,00%
	10M/5M	mesečno	55,00	67,00	20,00%
	10M/10M	mesečno	57,50	69,00	20,00%
	20M/2M	mesečno	52,50	63,00	20,00%
	20M/10M	mesečno	67,50	81,00	20,00%
	20M/20M	mesečno	75,83	91,00	20,00%
	40M/10M	mesečno	92,50	111,00	20,00%
	40M/20M	mesečno	100,83	121,00	20,00%
1.2.2.5.	Naročnina (za maksimalno hitrost)				
OPOMBA:	Storitev je omogočena le na dostopovni tehnologiji FTTH.				
	1M/1M	mesečno	15,00	18,00	20,00%
OPOMBA:	Storitev se ne more kombinirati z drugimi storitvami, izjema je obstoječi paket 1M/1M+SIOL telefonija+CATV)				
	20M/20M	mesečno	21,67	26,00	20,00%
	60M/60M	mesečno	66,67	80,00	20,00%
	100/100M	mesečno	116,67	140,00	20,00%
	1G/1G	mesečno	3.416,67	4.100,00	20,00%

Vir: cenik storitev Siol - http://itm.siol.net/doc/2008/5/Cenik_storitve_SiOL_152008.pdf

Pri vseh vrstah DSL priključkov je vmesnik na strani končnega uporabnika ethernet, enako velja za

povezave preko optičnih vlaken.

Prav tako je iz ponudbe družbe Telekom Slovenije razvidno, da so v prodaji različne kapacitete in ne zgolj 10/10 Mbit/s oz. 100/100 Mbit/s, kot navaja APEK.

Družba Amis predlagá, da APEK naloži družbi Telekom Slovenije obveznost, da na medoperaterskem trgu zagotavlja vse vrste ethernet priključkov, ki jih Telekom Slovenije ponuja na maloprodajnem trgu ter pri tem določi veleprodajno ceno po principu maloprodajna cena minus x. Pri čemer družba Amis predlaga, da je x enak kot pri širokopasovnih povezavah na trgu 12. Le na ta način bodo vsem alternativnim operaterjem zagotovljene enakovreden položaj na trgu.

Hkrati družba Amis poziva APEK, da naloži družbi Telekom Slovenije obveznost zagotavljanja funkcionalnosti MPLS na ethernet priključkih na medoperaterskem trgu. Kot APEK pravilno ugotavlja si vedno več končnih uporabnikov želi namesto klasičnih najetih vodov uporabiti tehnologijo MPLS, ki na priključkih ethernet omogoča funkcionalnosti VPN oz. enakovredne funkcionalnosti kot klasični najeti vodi.

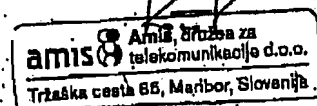
Družba Amis ugotavlja, da na medoperaterskem trgu Telekom Slovenije ne ponuja priključkov na katerih bi omogočal uporabo MPLS (Multi Protocol Label Switching) funkcionalnosti tudi drugim operaterjem. Telekom Slovenije je na maloprodajnem trgu storitev tržil pod nazivom IP/MPLS VPN, ter jo sedaj prodaja pod drugim imenom. Cenik je dosegljiv na spletnih straneh Telekoma Slovenije: http://www.telekom.si/poslovni_uporabniki/ceniki/?sid=2079. Iz cenika je razvidno, da ponuja storitve ethernet končnim strankam po bistveno nižjih cenah kot jih navaja APEK ter pri tem uporablja MPLS.

Glade na veliko razpršenost central Telekoma Slovenije in majhno število priključkov na posamezni centrali ni za pričakovati razvezave lokalne zanke na celotnem območju R Slovenije oz. razvezave vseh central Telekoma Slovenije. Zaradi navedenega bodo alternativni operaterji vedno odvisni od storitev (npr. ethernet), ki jih Telekom Slovenije zagotavlja na medoperaterskem trgu. Navedene storitve omogočajo alternativnim operaterjem, da kombinirajo storitve na medoperaterskem trgu z lastnimi rešitvami na razvezanem dostopu ter ponujajo končnim uporabnikom enakovredne storitve kot Telekom Slovenije. Zaradi navedenega je družba Amis prepričana, da je naložitev v tem dopisu predstavljenih obveznosti nujna in upravičena. V nasprotnem primeru alternativni operaterji ne bodo mogli enakovredno konkurirati Telekomu Slovenije, saj ima večina uporabnikov, ki jih zanimajo najeti vodi oz. ethernet, dislocirane enote v manjših krajih v katerih se razvezava ekonomsko ne splača.

Družba Amis poziva APEK, da z zgoraj navedenimi dodatnimi obveznostmi oz. podrobnejše definiranimi obveznostmi omogoči enakovreden nastop na trgu tudi alternativnim operaterjem.

S spoštovanjem.

Boštjan Košak
direktor

Priloge:

- cenik storitev Slol
- cenik storitev Telekoma Slovenije VPN STORITVE - izpis iz spletne strani